

har lagt størst Hindringer i Vejen for Sagens Gennemførelse eller har været vanskeligst at faa med til Sagens Gennemførelse. Jeg vil ikke være Dommer derover, men jeg vil dog bestemt protestere mod, at man tillægger mig den Mening, at det er dette Ting, det havde været vanskeligst at komme til Forhandling med.

Erremdeles er der et lille Udtryk, jeg ogsaa vil protestere mod, fordi jeg ikke godt kan indrømme, at den ærede Taler har citeret mine Ord rigtig. Han anførte en Udtalelse af mig; der har ikke været Tid for mig til at se efter i Rigsdagstidenden, hvordan den lyder ordret, men naar han sagde, at jeg skulde have udtalt, at jeg for mit Vedkommende til Nød kunde hjælpe mig uden en Konsulent paa Grund af min store personlige Erfaring, ja, saa maa jeg sige, at jeg er aldeles overbevist om, at det Udtryk „store“ har jeg ikke brugt. Det, som jeg udtalte, var, at medens jeg efter min tidligere Embedsstilling havde nogen Erfaring, som gjorde, at jeg til Nød kunde hjælpe mig uden Konsulent, men dog stadig følte Savnet af ham, saa mente jeg og troede at turde sige med fuld Sikkerhed — og det ærede 2det kongevalgte Medlem (Goos), som selv har beklædt den Stilling, jeg nu indtager, vil sikkert give mig Ret deri — at for en Minister, som ikke havde disse Forudsætninger, som ikke havde staaet i det Forhold til Skolen, vilde det være et stort Savn ikke at have en Konsulent.

Og saa maa jeg dernæst sige til det ærede Medlem, at han gjorde sig noget for megen Umage med at finde Indrømmelser fra min Side over for dette Tings Flertal. Han fandt jo forskellige saadanne formentlige Indrømmelser. Han mente, at det var en Indrømmelse mod dette Tings Flertal, naar jeg paa ny i Aar havde bragt i Forslag, at teologiske Kandidater skulde kunne ansættes ved Skolerne i Købstæderne, og yderligere, at jeg havde tilføjet i Aar „Skoleembedskandidater“. Nu ved jeg, det er en Regel, at man ikke maa tale om, hvad der forefalder i Udvalgene, og en Minister maa vel heller ikke gøre det, jeg skal derfor ikke komme ind paa det, men skal dog sige til det ærede Medlem, at naar jeg har medtaget Skoleembedskandidater, er det ikke af Hensyn til Landstinget, men af Hensyn til Ytringer, der bleve fremsatte af Folketingsmedlemmer, nemlig at hvis teologiske Kandidater skulde optages, burde Skoleembedskandidater ogsaa tages med. I øvrigt maa jeg sige, at skulle de tages med, vil jeg ikke have det mindste mod, at der paalægges

dem en Prøve i Religion, og naar man stiller de Fordringer til teologiske Kandidater og Skoleembedskandidater, som Lovforslaget paa dette Punkt vilde komme til at stille, have de virkelig opnaaet en Uddannelse, som nok kunde berettigen dem til at søge Embeder sammen med Lærere, der have gaaet paa Seminarier. Det hører imidlertid, som jeg udtalte ved Forelæggelsen, til den Slags Spørgsmaal, hvorom vi kunne forhandle, og Løven skal ikke komme til at strande, hvis der ikke kan opnaas Enighed mellem Ministeren og Tingene om dette Punkt; men jeg maa hævde, at det ikke er en Indrømmelse til Landstinget.

Naar han ligeledes mente, at det var en Indrømmelse til Landstinget, at jeg havde bragt de kommunale Realskoler ind paa Lovforslaget, er dette heller ikke Tilfældet. Det er bragt i Forslag, fordi jeg, ligesom ved det foregaaende Forslag, finder det rigtig og retfærdigt, og slet ikke af Hensyn til Ønsker, der skulde være udtalte af Landstinget, eller Fordringer, der skulde være stillede med Hensyn til de kommunale Realskoler. Jeg kan dog ikke rigtig give det ærede Medlem Ret, naar han mente, at Udviklingen gik i den Retning, at man vilde bort derfra, jeg er i alt Fald nødt til at sige, at i den korte Tid, jeg har været Minister, er der fremsat Ønske om at faa Realskolerne bragte i Forbindelse med Kommuneskolerne. Det sidste Ønske, der blev fremsat, var fra et Landsognovre i Jylland, hvor Befolkningen efter det Kendskab, jeg har til Forholdene paa Stedet, tør forudsættes at være den ærede Talers politiske Venner. De have indgivet Andragende til Ministeriet om at maatte faa en kommunal Realskole sat i Forbindelse med deres Kommuneskole, og Ønsket er saa vel motiveret og saa forstandigt i det hele, at der ikke forekommer mig at være Grund til at modsætte sig det. Jeg tror virkelig ikke, at det forholder sig rigtig, at man skulde ønske at hindre Beboerne rundt omkring i Landet, hvor der er et tilstrækkeligt Børneantal, i at skaffe sig en kommunal Skole, hvor de kunne føre deres Børn saa vidt, som de ønske dem førte. Altsaa, det er vistnok et Spørgsmaal, om det forholder sig rigtig, men det maa vi forhandle om.

Over for det ærede 2det kongevalgte Medlem (Goos) maa det være mig tilladt at udtale, at jeg selvfølgelig, da jeg forelagde Lovforslaget, var mig fuldt bevidst, at det var en stor Fordring, jeg stillede til Landstingets Flertals Imødekommen.